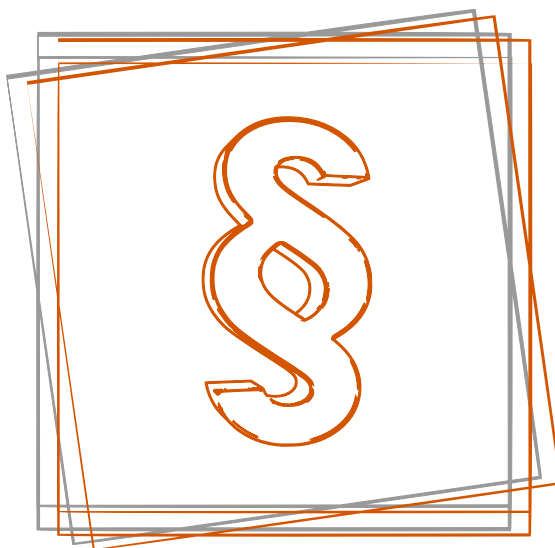

PRZEŁOM W ORZEKANIU O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Stan prawny na dzień 11.06.2025 r.

NIEZBĘDNIK PRAWNY

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo
Sprawiedliwości

KATOWICE
dla odmiany

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków budżetu Państwa otrzymanych z Miasta Katowice

Spis treści

I. Wstęp.....	2
II. Zalecenia dla wojewódzkich oraz powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności.....	3
III. Pozostałe formy wsparcia	5
IV. Okresy ważności orzeczeń o niepełnosprawności.....	6
V. Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności.....	7

I. Wstęp

Rozporządzenie ws. orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zostało opublikowane 27 maja 2025 r. w Dzienniku Ustaw i weszło w życie 11 czerwca 2025 r.. Rozporządzenie to wprowadza nowe zasady dotyczące minimalnych okresów ważności orzeczeń o niepełnosprawności. Niepełnosprawność, zgodnie z art. 2, pkt. 10 ustawy o Rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, definiowana jest jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Niepełnosprawność nie powinna być ponadto utożsamiana wyłącznie z oceną stanu zdrowia osoby, co do której orzeka się o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Przy wydawaniu orzeczenia – zgodnie z obowiązującym orzecznictwem – uwzględnia się zarówno fizyczne, psychiczne, jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka, które mają charakter kompleksowy.

II. Zalecenia dla wojewódzkich oraz powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych już w marcu br. wydał nowe zalecenia dla zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności, które zobowiązują je do wydawania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na stałe (a w przypadku dzieci – orzeczeń o niepełnosprawności do ukończenia przez nie 16 roku życia), jeżeli chorują na jedną ze 150 chorób znajdujących się na liście będącej elementem ww. zaleceń lub są dotknięte Zespołem Downa. Rozwiązany został również problem wskazań z pkt 7 i 8 orzeczeń, z którymi związane jest prawo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów do szeregu świadczeń, ulg i uprawnień.

- punkt 7 oznacza konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
- punkt 8 – konieczność stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji).

Od znajdowania się obu ww. punktów na orzeczeniu o niepełnosprawności (lub odpowiednio – o stopniu niepełnosprawności) uzależnione jest prawo do określonych ulg i uprawnień, w tym m.in. do świadczenia pielęgnacyjnego (tj. aktualnie – 3 287 zł miesięcznie), które przysługuje na podstawie art. 17 ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych:

- matce albo ojcu,

- innemu opiekunowi faktycznemu dziecka,
- innej osobie, na której ciąży obowiązek alimentacyjny,
- małżonkowi jak również
- rodzinie zastępczej (niezależnie od pokrewieństwa z dzieckiem), osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego,

jeżeli sprawuje opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18 roku życia (czyli – nad dzieckiem), które legitymuje się:

- orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
- orzeczeniem o niepełnosprawności, w którym znajduje się właśnie ww. wskazanie o:
 - ✓ o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji (czyli pkt 7) oraz
 - ✓ o konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji (czyli pkt 8).

W związku z wydaniem ww. zaleceń – rodzice i opiekunowie dzieci z Zespołem Downa lub cierpiących na jedną z 50 innych rzadkich chorób genetycznych – powinni zatem mieć ponadto zagwarantowane (poza uzyskaniem dla dziecka orzeczenia o niepełnosprawności do 16 roku życia lub na stałe) prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i **nie powinno**

już dochodzić do sytuacji, w których zespół ds. orzekania o niepełnosprawności stwierdzi niepełnosprawność dziecka, ale jednocześnie nie „przyzna” dziecku pkt 7.

III. Pozostałe formy wsparcia

Poza świadczeniem pielęgnacyjnym przyznanie orzeczenia z ww. wskazaniami (tj. z pkt 7 i 8), wiąże się z udostępnieniem danej osobie wsparcia w postaci:

- zasiłku pielęgnacyjnego – tj. wsparcia finansowego dla osób z niepełnosprawnością wymagających opieki,
- ulgi podatkowej – np. możliwość odliczenia wydatków na opiekę w ramach ulgi rehabilitacyjnej,
- pierwszeństwa w dostępie do usług społecznych i opiekuńczych,
- udogodnienia w dostępie do świadczeń zdrowotnych np. rehabilitacji, leczenia sanatoryjnego,
- prawa do Karty Parkingowej – dla osób, które mają również znaczne ograniczenia w poruszaniu się oraz
- dodatkowego wsparcia w edukacji – tj. możliwość uzyskania asystenta w szkole czy indywidualnego toku nauczania.

IV. Okresy ważności orzeczeń o niepełnosprawności

Osoby chorujące na blisko 150 rzadkich schorzeń genetycznych mogą – po udokumentowaniu diagnozy i złożeniu wniosku do odpowiednich zespołów orzekających – otrzymać **orzeczenie o niepełnosprawności**

wydane na stałe. W przypadku dzieci orzeczenie to obowiązywać będzie **do ukończenia 16. roku życia**, zgodnie z przepisami prawa.

27 maja 2025 r. w Dzienniku Ustaw RP ukazało się Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 26 maja 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Rozporządzenie weszło w życie 11 czerwca 2025 r. Rozporządzenie to zmienia m.in. obowiązek regularnych badań kontrolnych dla osób z trwałą niepełnosprawnością. Do tej pory komisje orzekające o niepełnosprawności w przypadkach chorób rzadkich i genetycznych zazwyczaj przyznawały orzeczenia z krótkim okresem ważności, co generowało dodatkowe trudności dla pacjentów i ich rodzin.

Nowelizacja przepisów zawarta w rozporządzeniu wprowadza jasno określone minimalne okresy ważności orzeczeń o niepełnosprawności, szczególnie istotne w przypadku osób z rzadkimi chorobami genetycznymi oraz zespołem Downa.

- Dla osób powyżej 16 roku życia minimalny okres ważności orzeczenia - zgodnie z rozporządzeniem - wynosi 7 lat. Dotyczy to 208 jednostek chorobowych wymienionych w załączniku do rozporządzenia – wśród nich znajdują się takie schorzenia jak m.in. wrodzone wodogłowie, mukowiscydoza, rdzeniowy zanik mięśni lub zespół Downa. (art. 3, ust. 55a rozporządzenia)
- Dla dzieci poniżej 16 roku życia orzeczenia mają obowiązywać przez co najmniej 3 lata.
- W przypadku dzieci z zespołem Downa lub potwierdzoną diagnozą jednej z rzadkich chorób genetycznych, orzeczenia powinny być przyznawane na maksymalny możliwy okres, czyli

do ukończenia 16 roku życia – zgodnie z granicą wiekową obowiązującą dla orzeczeń w tej grupie wiekowej.

Rozporządzenie uwzględnia przepisy przejściowe. Zgodnie z §2 rozporządzenia, do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się nowe, uregulowane powyższym rozporządzeniem przepisy. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

V. Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

Jak wynika z danych **Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności**, orzeczenie na czas określony posiada aktualnie prawie 192 tys. dzieci oraz 1,24 mln dorosłych. Liczba dzieci z niepełnosprawnościami do 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem na stałe wynosi zaś 71,3 tys., a liczba dorosłych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności na stałe - 1,72 mln osób. Elektroniczny Krajowy System Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności to system w którym przetwarza się dane w celu usprawnienia i podniesienia jakości orzekania o niepełnosprawności, ustalania poziomu potrzeby wsparcia oraz realizacji zadań przez zespoły orzekające o niepełnosprawności.

Podstawa prawna

- Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- Rozporządzenie Ministra rodziny, pracy i polityki społecznej z 26 maja 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ PROWADZONE PRZEZ STOWARZYSZENIE "DOGMA"

- Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 3 MOPS, ul. Oblatów 24
- Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 5 MOPS, ul. Dębowa 16c
- Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 2 MOPS, ul. Warszawska 42

Porady są udzielane od poniedziałku do piątku od 16.00 do 20.00

PUNKTY NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO PROWADZONE PRZEZ STOWARZYSZENIE "DOGMA"

- Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 9 MOPS, ul. Krakowska 138
- Terenowy Punkt Pomocy Społecznej nr 8 MOPS, ul. Łętowskiego 6a
- Centrum Rehabilitacji Społecznej MOPS, ul. Wojewódzka 23

Porady są udzielane od poniedziałku do piątku od 16.00 do 20.00

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ I MEDIACJI

Miejska Izba Wyrzeźwien w Katowicach, ul. Macieja 10

Poniedziałek - piątek 16.00 - 20.00

Przychodnia nr 13 "Moja Przychodnia", ul. Ordona 3

Poniedziałek - piątek 8.00 - 12.00

Przychodnia nr 13 "Moja Przychodnia", ul. Ordona 3

Poniedziałek - piątek 13.00 - 17.00

Miejski Dom Kultury w Katowicach ul. Hallera 28

Poniedziałek - piątek 11.00 - 15.00

Miejski Dom Kultury w Katowicach ul. Markiefki 44a

Poniedziałek - piątek 9.00 - 13.00

ZAPISY NA PORADY

- **telefonicznie** - pod numerem telefonu: **32 259-37-36** w godzinach pracy urzędu
- **elektronicznie** - zapisując się przy pomocy formularza dostępnego na stronie: <https://zapisy-np.ms.gov.pl>